

**ΔΗΓΜΑΤΑ
ΠΑΓΚΑΛΟΥ**

Είναι δεδομένο ότι εδώ και πολύ καιρό ο κ. Παγκάλος έχει πρόβλημα με τον κ. Σημίτη. Θεωρεί -και δικαίως ως ένα βαθμό- ότι ο πρωθυπουργός τον έχει περιβουλοήσει λόγω της αδυσώπητης και της κριτικής που ασκεί. Είναι εξίσου προφανές, όμως, ότι κάνει ό,τι περνά από το χέρι του για να συνεχιστεί η... βεντέτα μεταξύ τους. Δεν αφήνει ευκαιρία να πέσει κάτω, δεν χάνει οφρμή για να μην επιτεθεί προσηπτικά, δεν διστάζει να εξπολύσει ευθείες βολές κατά της πολιτικής του ή κατά των όμορων συνεργατών του.

●●● Αν δεχθούμε ότι έχει δικίο στην κριτική που ασκεί ο κ. Παγκάλος -και το ξαναλέμε, δεν αρκετά σπέρμα έχει δικίο- η πρακτική του ακολουθεί είναι όχι απλά ίδια, αλλά χειρότερα από αυτήν του εμπόδιστά κατά τη γνώμη του, κ. Σημίτη.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα η χθεσινή ανοικτή επιστολή του, όπου με προκλητικό και ειρωνικό τρόπο σχολιάζει την πρωτοβουλία Σημίτη να καταθέσουν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ το αναλυτικό στοιχείο των

χρηματοπιστωτικών συναλλαγών τους. Ο κ. Παγκάλος δεν ασκεί κριτική, θεμιτή ως ένα βαθμό, για την απόφαση του πρωθυπουργού. Προσπαθεί, απλά, να προκαλέσει τον κ. Σημίτη με ακρόασης, ειρωνικούς και κραυγαλέους χαρακτηρισμούς.

●●● Δεν νομίζω ότι μπορεί κανείς, και πολύ περισσότερο ο ευφυής κ. Παγκάλος, να θεωρήσει πολιτική κριτική τον χαρακτηρισμό ως... όχι από τον αρχηγό του. Δικαιώμα του βέβαια να ποραμένει ό' ένα κόμμα, για την ηντική ομάδα του οποίου τρέχει τόσο απάξια. Δικαιώμα του να ανταλλάσσει, επίσης, επιστολές μέσω δημοφώνων -της οποίας δηλώνει ότι... απάξια να διαβάσει, αφού εξαντλείται στις κυριακάτικες εκδόσεις...- με τον αρχηγό ενός κόμματος, στο οποίο δηλώνει ότι αισθάνεται «ένο σάμα». Αλλά δικαίωμα και ημών των υπολοίπων να θεωρούμε ότι η στάση του αυτή ερμηνεύεται περισσότερο με ψυχολογικές μεθόδους, παρά με όρους πολιτικής ούαυσης και κριτικής.

ΣΤΗΦΗΣ ΠΟΛΥΜΙΛΗΣ
polimil@net.gr

ΕΝ-ΣΤΑΣΕΙΣ

Δύο φίλοι, δύο κόσμοι

Ο φίλος μου ο Ροντέλ είναι Ελληνοαμερικανός. Υστερα από παραμονή τριάντα και πλέον χρόνων στην Ελλάδα, αποφάσισε να τελειοποιήσει τις μουσικές σπουδές του στη δεύτερη πατρίδα του. Κάθε καλοκαίρι έρχεται για διακοπές. Συναντιώμαστε, όπως είναι φυσικό, και τα λέμε κάθε φορά, αλλά το ενδιαφέρον είναι πως τα νέα της Ελλάδας τα μαθαίνω καλύτερα από 'κείνον.

Του ΔΙΟΝΥΣΗ ΤΣΑΚΝΗ

Περβέρογο θα μου πεις, αλλά έχει την εξήγησή του το πράγμα. Βλέπεις, οι εκμειρομύητες τρέχουν και εφροούν δεν άλλαξε τόπο κατοικίας μόνιμα, καλείται μέσα σ' αυτό το διάστημα των διακοπών του να τις αντιμετωπίσει, μέχρι την επόμενη φορά που θα προκύψουν άλλες και πιθανόν να συσσωρευτούν με τις άλλτες παλιές.

Δεν ξέρω αν χαιρέτη τις διακοπές του, αλλά εκείνο που ξέρω είναι πως οι διηγήσεις του για το Δημόσιο και τους λεγόμενους οργανισμούς κοινής ωφέλειας ξεπερνούν και τα πιο ακραία πιθωθηρικά νούμερα. Κατατάσσει τους οργανισμούς στις εξής κατηγορίες: Η πρώτη, σχετιζόμενη κυρίως με

ΙΚΑ και εφορίες, «αδύνατον να εξυπηρετηθούν», η δεύτερη, με τις υπόλοιπες ΔΕΚΟ, «ώσως εξυπηρετηθούν την τέταρτη φορά που θα ξανααιάω» και η τρίτη, με τον ιδιωτικό τομέα, «στον Αύγουστο δεν δουλεύει τίποτα». Έχει μεγάλη πείρα βέβαια από την παραμονή του στην Ελλάδα και έχει εξασκηση στη λεγόμενη prima vista (πρώτη ματιά) των υπαλλήλων πίσω από τα γυαλιά. Και αυτούς τους ξεχωρίζει σε τρεις κατηγορίες: Η πρώτη, «πάμε να φύγουμε, αδύνατον να γίνει σήμερα η δουλειά μου», η δεύτερη, «ο Θεός να βάλει το χέρι του» και η τρίτη, «πού ήσουςα, καλέ μου άνθρωπε, τόσον καιρό» και η οποία, όπως είναι απολύτως κατανοητό, σπανίζει ολοένα και περισσότερο στις μέρες μας. (Σήμερα -ο Θεός να τους έχει καλά- συνάντησα δύο τέτοιους ανθρώπους και έκανα τη δουλειά μου.)

Είπα, την επόμενη μέρα που τον συνάντησα, να παρακολουθήσω μια συνέντευξη του φίλου μου Νίκου Μπίστη (τους φίλους τους αγαπάς και τους σεβείσαι, παρά τις διαφωνίες σου μαζί τους) σε τηλεοπτικό κανάλι, με θέμα τα λεγόμενα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, γνωστά ως ΚΕΠ. Επειδή όμως τον γνωρίζουμε, ξέρωμε από πρώτο χέρι το χιούμορ του, φαντάζομαι πως χρειάστηκε μεγάλο κόπο για να αντιπροσωπεύσει τα ερωτήματα και τις ενστάσεις των συνμηλητών του. εκτός -πράγμα που δεν το πιστεύω- αν δεν

**Η γραφειοκρατία
δεν αντιμετωπίζεται
ούτε με ευχές
ούτε με ΚΕΠ.
Και το στοίχημα
δεν είναι η Κεντρο-
Αριστερά, αλλά
η καθημερινότητα**

είχε ποτέ την τύχη (!) να περάσει την κασιγνήνη σε όλους «οδύσεια του ταλαιπωρημένου πολίτη». «Οποιος θέλει μια άδεια αρτοποιίας, για παράδειγμα, απευθύνεται στα ΚΕΠ και δεκατέντε μέρες το πολύ, έχει συγκεκριμένη τα χαρτιά που απαιτούνται. Για την έκδοση κάποιου πιστοποιητικών το θέμα τακτοποιείται αυθημερόν και για την έκδοση κάποιων άλλων, απαιτούνται μια-δυο μέρες, όπως διαβατήρια κ.λπ.». Αυτά έλεγε περίπου, αλλά φαινόταν ότι ενώ και ο φίλος μου ο Ροντέλ μιλούσαμε γ' άλλη χώρα.

Η γραφειοκρατία δεν αντιμετωπίζεται ούτε με ευχές ούτε καν με ένα ΚΕΠ ανά πόλη. Διότι, όταν ζητάς μια εξυπηρέτηση που αφορά το ΙΚΑ και σε παρεμπόμπου απλώς στο ΙΚΑ της περιοχής σου δίνονται σου και το αντίστοιχο τηλεφωνικό νούμερο, αυτό δεν λέγεται λύση του προβλήματος, αλλά υπηρεσία καταλόγου του ΟΤΕ. Όμως αυτό είναι ζητήματα γραφειοκρατίας, όπως είπαμε, και για να λυθούν μόνο ευχές δεν χρειάζονται. με τα άλλα όμως, τα έχρητα να κάνουν με τα πρόσημα που λένται «οίκοθεν» (ορθία λέξη, ρηϊαν) και που καλό είναι να επιληφθεί ο εισαγγελέας, η γίνεται Και το αναφέρω αυτό, διότι τελευταία

είμαστε ή νιώθουμε μονίμως παράνομοι και υπόλογοι απέναντι σ' ένα κράτος που μόνο πρόστημα ξέρει να επιβάλλει.

Πληρώσεις, ας πούμε, ανελλιπώς κάθε 30 του μήνα τα έσομα ενός εργαζομένου που απασχολεί, αλλά είτε αυτοπροσώπως κάθε τρίμηνο να υποβάλλεις κάτι καταστάσεις (η συμπλήρωσή τους απαιτεί γνώσεις λογιστική και πάνω) όχι για να αποδείξεις ότι πληρώσεις (αυτό φαίνεται από τις αποδείξεις), αλλά για να δηλώσεις πως έχεις πληρώσει. Φαίνεται, φαίνεται, σαδιακά αρχαία οι άνθρωποι. Και αν το ξεχάσεις και περάσεις κανέναν χρόνο, πληρώνεις μια περιουσία με τα πρόστιμα και τις προσαυθήσεις που σου επιβάλλουν αυτά τα τεράτα του αμαρτωλού οργανισμού. «Αφού σε πληρώσα, καλέ μου άνθρωπε, πρόβλημα σου να αποδείξεις το αντίθετο, όχι δικό μου». Η απάντηση πίσω από το γυαλί, γυνωστή: «Α! ο φίλος μου, Αξ και ξερός, αλλά τέλος πάντων.

Αυτά και άλλα λέγαμε με τον Ροντέλ, προσηπές και να φανταστείς, ούτε πρόλαβα να τον ρωτήσω για τη ζωή του εκεί, τις σπουδές, τα σχέδιά του και τα υπόλοιπα. Ελλάδα τον προσέκοι και της σαδιακάως αντιμετώπισης του πολιτή της, υπουργέ μου, φίλε Νίκο (αν προσιμάς), αλλά να το ξέρεις, το στοίχημα σε τούτες τις εκλογές δεν θα είναι ούτε η Κεντροαριστερά ούτε οι συμμηχικές ούτε τα μεγαλόπνοα σχέδια, αλλά η καθημερινότητα και η α γανάκτηση που απορρέει απ' αυτήν.

Καλή τύχη, φίλοι μου, και στους δικούς, στους δρόμους που επιλέξατε. Εμένα όμως ποιο ΚΕΠΠ (Κέντρ. Εξυπηρέτησης Πολιτών) θα με γλιτώσει.

ΠΡΟ - ΕΚΤΑΣΕΙΣ

Υπάρχουν «δύσκολοι» φιλόσοφοι;

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ

Διαβάζω πρόσφατα ένα κομμάτι για τον Γάλλο φιλόσοφο Ζακ Ντεριντά, που πρόσφατα μάλιστα η ζωή του γυρίστηκε ταινία. Ένας αμφιλεγόμενος φιλόσοφος όχι τόσο γ' αυτά που λέει όσο για το δυνατό του -σύμφωνα με πολλούς- τρόπο με τον οποίο τα διατυπώνει. Επιμρατεί μία αντίληψη σύμφωνα με την οποία η πραγματική γνώση είναι διατυπωμένη κομμά και κατανοητά. Οι αλήθεια πρέπει να είναι απλή στην κατανόησή και όμορη στην όψη. Οι όλοι οι μεγάλοι διανοητές κατέληξαν σε μεγάλες, απλές αλήθειες, σύντομες, περικειτικές και εύληπτες. Και ό,τι τελικά ούτε λίγο ούτε πολύ η απλότητα στη διατύπωση ενός ισχυρισμού αποτελεί κριτήριο της αξιοπιστίας του. Κάτι απλό, ομολογουμένως, μοιζεί πιο κοντά στην αλήθεια, ενώ κάτι ουσιαστικά δύσνόητο, θολώνει τα νερά και μας δίνει την εντύπωση ότι κάποιο λάκκο έχει η φράση. Ιδιως αν είμαστε και λίγο νοθροί στη σκέψη και προτιμάμε τα εύκολα. Θα προσπαθήσω όσο μπορώ να αντικρούσω αυτή την άποψη που τείνει συχνά να γίνει και βεβαίωηται. Διότι τα εύληπτα δεν είναι πάντα τα πιο νόσημα.

Συνήθως όταν λέμε ότι αυ-

Ενας φιλόσοφος, ένας επιστήμονας καλό είναι να μην κουράζει και ο λόγος του να ρέει με άνεση. Από έναν συγγραφέα, από έναν διανοητή έχουμε λογοτεχνικές και ψυχολογικές απαιτήσεις. Η αλήθεια όμως δεν υπόκειται σε καμία τέτοια υποχρέωση

τός είναι κατανοητός εννοούμε την ευκολία με την οποία τον καταλαβαίνουμε. Μπορεί όμως κάτι να είναι κατανοητό, δηλαδή εύκολο να εννοηθεί, και παρ' όλα αυτά ψευδές. Μπορεί επίσης κάτι δυσνόητο να είναι αληθές. Δυσκολεύομαστε να το καταλάβουμε, δεν παύει όμως να είναι η αλήθεια. Γιατί η αλήθεια δεν είναι μία ανθρωπολογική ή ψυχολογική κατηγορία, δεν έχει να κάνει με την ευκολία πρόσβασης που εμείς έχουμε σε αυτή. Την αλήθεια δεν την «απασχολεί» το πόσο εύκολα ή δύσκολα μπορούμε να την αντιληφθούμε. Ένας φιλόσοφος, ένας επιστήμονας, ένας ανειτητής καλό είναι να πλάθει το λόγο του έτσι ώστε να γίνεται κατανοητός. Ακόμη καλό είναι να ναι εγκρίματος στην ανάγνωση, να μην κουράζει και ο λόγος του να ρέει

με άνεση. Από έναν συγγραφέα, από έναν διανοητή, έχουμε λογοτεχνικές και ψυχολογικές απαιτήσεις. Η αλήθεια όμως δεν υπόκειται σε καμία τέτοια υποχρέωση.

Και τι είναι λοιπόν αυτή η περίφημη αλήθεια; Τίποτ' άλλο παρά ο τρόπος με τον οποίο μας γίνονται νοητά τα πράγματα. Και ποιος είναι ο τρόπος με τον οποίο τα πράγματα μας γίνονται νοητά, δηλαδή οικεία και «φιλικά»; Η εξήγησή τους. Εδώ είναι το ζήτημα. Όταν λέμε «η αλήθεια του πολέμου στο Ιράκ» περιμένουμε βέβαια την εξήγησή του πολέμου αυτού. Για ποιους λόγους έγινε. Το ότι ο πόλεμος στο Ιράκ είναι μία αλήθεια, δηλαδή όντως έγινε, είναι αναπόδικο. Δεν είναι αυτή η αλήθεια την οποία φράχνουμε. Ο τρόπος που έχουμε να εννοούμε τα πράγματα,

αυτό που έλεγαν παλιά να φράνουμε στην αλήθεια των πραγμάτων, είναι μέσω της εξήγησής τους. Στην πραγματικότητα λοιπόν πρόκειται για μία διαδικασία υποκατάστασης: Υποκαθιστούμε το πράγμα, την αλήθεια του οποίου αναζητούμε, με την εξήγησή του. Όταν λοιπόν ψάχνουμε την αλήθεια ενός πράγματος, όταν ζητάμε να το εννοήσουμε, ασχώς αφαιρούμε το πράγμα και στη θέση του βάζουμε την εξήγησή, την «έννοιά» του, για να το πούμε διαφωτιστικά. Η ενέργεια αυτή μπορεί να είναι εύκολη ή δύσκολη. Η κατανόησή του μπορεί να είναι άνετη ή οδυνηρή. Το αν όμως η εννόηση του πράγματος είναι αληθινή ή ψευδής, το αν η εξήγησή του στέκει ή όχι, αυτό είναι μία άλλη ιστορία, που δεν έχει να κάνει με την ευκολία κατανόησής.

Στο ίδιο άρθρο βάρσα πως αποτελεί μύθο το ότι η θεωρία της σχετικότητας του Αϊνστάιν μπορεί να γίνει κατανοητή από δέκα ως είκοσι άτομα όλα με όλα. Αυτό βέβαιως ισχύει, η θεωρία της σχετικότητας μπορεί να γίνει κατανοητή από πολλή κόσμο. Όταν όμως ο Αϊνστάιν «ουλκάλιβαν» η θεωρία του το καλύτερο που τον απασχολούσε ήταν το αν θα ήταν κατανοητή. Αυτό που τον έκανε ήταν

αυτή ήταν αληθινή. Και η θα πει αληθινή: Αν αντικαθιστούμε στα κριτήρια κάποιας γενικής απόλυτης, εξ αποκλιτικής αλήθειας: Όχι βέβαια. Μήπως το αν θα επιβεβαιωνόταν από το πείραμα, όπως ο περισσότερο ήμερος κόμος πιστεύει για τις θεωρίες του θετικων επιστημών, ότι δηλαδή ελέγχονται πειραματικά; Ούτε και αν αυτό. Αυτό που τον απασχολούσε ήταν η εξηγητική της ισχύ, το αν δηλαδή προσέφερε επαρκείς και συνεπείς εξηγήσεις, και το κατά πόσο συμφωνούσε με τις μαθηματικές εξισώσεις, αν δηλαδή θα του «βγαίνανε» τα μαθηματικά. Ακούγεται παράξενο αλλά έτσι είναι. Μία επιστημονική θεωρία ελέγχεται από το κατά πόσο παρουσιάζει μία συνεπή και συνεκτική δομή. Το πρότιμο μέλημα του Αϊνστάιν, και του κάθε Αϊνστάιν, δεν είναι το αν η θεωρία συμφωνεί με το πείραμα. Είναι το αν η θεωρία συμφωνεί με τον εαυτό της.

Με αυτή την έννοια λοιπόν το ερώτημα δεν είναι αν ο Ντεριντά, και κάθε Ντεριντά, είναι κατανοητός ή όχι. Το θέμα είναι αν όσα λέει είναι ή όχι αληθή, πάλι να πει κατά πόσο διαθέτουν εσωτερική συνέπεια και συνοχή, πάλι να πει κατά πόσο συμφωνούν με τον εαυτό τους.